

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності 6.05051 Міжнародні економічні відносини

за освітньою програмою «Міжнародна економіка»

на тему: **«ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО
ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ПЛАЗМАТЕК»)**

Виконавець:

студентка 4 курсу ЦЗВФН, гр.7

Антонюк Катерина Володимирівна_____

(підпис)

Науковий керівник: старший викладач

Гусенко Ольга Сергіївна_____

(підпис)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Зовнішньоторговельна діяльність є важливою та невід'ємною складовою господарської діяльності кожного успішного промислового підприємства. Адже здійснення зовнішньоторговельних операцій, зокрема експортних, стає вагомим передумовою для розширення ринків збуту, збільшення обсягів виробництва та підвищення якості продукції, що, в свою чергу, дозволяє також створити сприятливе підґрунтя для зміцнення конкурентних позицій підприємства на зовнішньому ринку. Саме ефективна зовнішньоторговельна діяльність підприємств є запорукою успішного сприйняття їх на міжнародному ринку.

Функціонуюче підприємство знаходиться під постійною дією факторів внутрішнього та зовнішнього середовищ, що впливають на розвиток його зовнішньоторговельної діяльності. Для подолання негативного впливу конкурентних факторів зовнішнього середовища, що стримують розвиток зовнішньоторговельної діяльності, перед промисловими підприємствами постає необхідність здійснення вибору ефективних управлінських рішень. Ці рішення мають базуватися на результатах аналізу ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства, який має забезпечувати менеджмент достовірною та релевантною інформацією щодо міри та характеру впливу того чи іншого фактора на результати його діяльності. Такі підходи до управління зовнішньоторговельною діяльністю забезпечать формування відповідного й обґрунтованого підходу до вироблення напрямів підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності промислового підприємства.

Виходячи з вищезазначеного, тема кваліфікаційної роботи бакалавра є актуальною.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Головною метою дослідження є ефективність зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «ПлазмаТек» та шляхи її підвищення.

Для реалізації мети, що поставлена, потрібно вирішити наступні завдання:

- дослідити економічну сутність поняття зовнішньоторговельна діяльність промислового підприємства;
- систематизувати сутність поняття ефективність зовнішньоторговельної діяльності підприємства;
- узагальнити основні чинники, що впливають на ефективність зовнішньоторговельної діяльності промислового підприємства;
- узагальнити методи та підходи до оцінювання ефективності зовнішньоторговельної діяльності промислових підприємств;
- проаналізувати сучасний стан та динаміку зовнішньоторговельної діяльності підприємства ПАТ «ПлазмаТек»;
- оцінити показники ефективності зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «ПлазмаТек»;
- здійснити SWOT-аналіз ПАТ «ПлазмаТек»;
- запропонувати організаційні заходи щодо підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «ПлазмаТек»;

- удоконालити напрями міжнародного маркетингу ПАТ «ПлазмаТек»; як фактор підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності.

Об'єктом дослідження є ефективність зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «ПлазмаТек» та шляхи її підвищення.

Предметом дослідження є розробка теоретико-методичних та організаційно-економічних заходів щодо підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності промислового підприємства.

Методи дослідження. Кваліфікаційна робота бакалавра виконана на основі теоретичних і методичних положень сучасної економічної теорії, законів, наукових досліджень у галузі формування та оцінки ефективності зовнішньоторговельної діяльності промислового підприємства, сучасної філософії розвитку підприємства.

У процесі виконання дослідження було використано такі наукові методи: системно-логічний метод (для уточнення термінів дослідження), метод теоретичного узагальнення (при вивченні результатів дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених), методи обробки інформації (порівняння, групування, графічного і табличного подання даних, методи приведення показників до порівняльного формату), методи економічного та статистичного аналізу (для дослідження сучасного стану та динаміки зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «ПлазмаТек») та метод експертних оцінок (для визначення ключових факторів впливу на ефективність зовнішньоторговельної діяльності досліджуваного підприємства), абстрактно-логічний метод (для формулювання висновків).

Технічні розрахунки виконано із застосуванням програми Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. Для написання кваліфікаційної роботи використовувалися наукові праці українських та зарубіжних науковців, зокрема: Ю.Римарчик, М.Немець, В.Т.Венцель, І.Т.Балабанова, О.П.Кіреєва, О.А.Мех, Т.О.Власюк, А.Фатенок-Ткачук, Н.Вацик, Л.Чернобай, М.Сичов, Т.Бондарева, А.Осадчук, І.Лебідь, Т.Безрукова, О.Борисов, І.Шанін, С.Дубков, С.Дадалко, О.Печеркіна, Н.Ричихіна, К.Куканіна, Т.В.Миролюбова, А.І.Яковлев, А.Г.Дем'янюк та інші.

Інформаційно-довідковою базою є нормативно-правові акти України, матеріали науково-практичних конференцій, монографічні дослідження, матеріали дисертаційних досліджень, фінансові звіти підприємства ПАТ «ПлазмаТек» за період 2017-2019 років, а також різноманітні електронні ресурси.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра була прийнята участь у студентській конференції факультету міжнародної економіки ОНЕУ, за результатами якої опублікована стаття:

Антонюк К.В. Методи оцінки ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства / Сучасний стан та перспективи розвитку економіки: матеріали наукової студентської конференції ОНЕУ (м. Одеса, 13 квітня 2021 р.). – Одеса. - 2021. (у друці).

Структура роботи: кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 94 сторінки. Робота містить 9 таблиць та 10 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі кваліфікаційної роботи бакалавра «ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА» розглядаються теоретичні аспекти ефективності зовнішньоторговельної діяльності, основні форми організації зовнішньоторговельної діяльності на промисловому підприємстві, чинники, які впливають на ефективність зовнішньої торгівлі та методи оцінки ефективності зовнішньоторговельної діяльності промислового підприємства.

У другому розділі «АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «ПЛАЗМАТЕК»» проаналізовано сучасний стан та динаміку зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «ПлазмаТек», узагальнено чинники що впливають на зовнішньоторговельну діяльність підприємства та визначена оцінка показників ефективності зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «ПлазмаТек».

У третьому розділі «ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «ПЛАЗМАТЕК»» запропоновано напрями підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «ПлазмаТек», зокрема за рахунок створення відділу зовнішньоекономічної діяльності та збільшення виробничих потужностей, а також надані пропозиції щодо удосконалення напрямів міжнародного маркетингу як фактора підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності досліджуваного підприємства.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження, проведеного в роботі, було узагальнено поняття: «зовнішньоторговельна діяльність». Отже, зовнішньоторговельна діяльність являє собою - торгівлю, яка є однією із форм зовнішньоекономічної діяльності та процес обміну різними товарними групами між країнами(експорт та імпорт). Історично, зовнішньоторговельна діяльність є першою формою міжнародних економічних відносин, тому це і пояснює що вона являє собою просту форму обміну між державами - обмін товарами та послугами. І саме він охоплює 80% усіх міжнародних економічних відносин. А з іншого боку, зовнішньоторговельна діяльність представляє собою певну форму зв'язків між товаровиробниками і споживачами різних країн, що виникає на основі розвитку міжнародного поділу факторами виробництва.

Були визначені чинники впливу на ефективність зовнішньої торгівлі промислового підприємства. До яких належать:

- з позиції відношення до середовища функціонування: внутрішні, зовнішні;

- за ступенем взаємозалежності: незалежні, частково залежні, взаємопов'язані;
- за можливістю прогнозування: прогнозовані, непрогнозовані;
- за можливістю контролю: контрольовані, частково контрольовані, неконтрольовані;
- за способом оцінювання та вимірювання: піддаються вимірюванню, не піддаються вимірюванню, вимірюються експертним методом;
- за часом дії: довгострокові, середньострокові, короткострокові;
- за тривалістю дії: постійно діючі, періодичні, спорадичні;
- за характером впливу на ефективність експортної діяльності: функціональні, дисфункціональні.

Було систематизовано методи щодо оцінки ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства:

- за видами зовнішньоекономічної діяльності: ефективність експорту, реекспорту; імпорту, реімпорту;
- за ступенем обсягу об'єкта дослідження: інтегральна ефективність, локальна ефективність;
- за методами оцінки: абсолютна ефективність; відносна ефективність.

За результатами дослідження, проведеного в розділі 2, щодо діяльності підприємства ПАТ “ПлазмаТек”, було визначено основу географічної структури експорту. Серед основних країн-експортерів зварювальних електродів є: Польща, Латвія, Литва, Естонія, Чехія, Казахстан, Узбекистан, США, Армения, Азербайджан, Грузія, Киргистан.

За досліджуваний період 2017-2019 років підприємство продало електродів в загальній кількості – 120619 т. У 2017 році – 39131т., у 2018 році – 40426 т., у 2019 році – 41062т. На підприємстві, у виробництві реалізується 13 найменувань зварювальних електродів.

За 2017 рік ПАТ ПлазмаТек, інстував 98514 тис.грн., за 2018 рік – 98982 тис.грн., за 2019 рік – 195316 тис.грн.

Проаналізовано та узагальнено в єдину матрицю SWOT-аналізу основні сильні та слабкі сторони та можливості і загрози для підприємства.

Були систематизовані показники економічної ефективності експорту. Показники економічної ефективності підприємства є всі позитивними і відображають щорічне зростання. У 2017 році – 106,8%; у 2018 році – 133,8%; у 2019 році – 133,9%.

Економічний ефект також відображає щорічне зростання на підприємстві. У 2017 році – 77793580 грн., у 2018 році – 92563800 грн., у 2019 році – 101599000 грн.

Економічна ефективність експорту(ЕЕекс.1) - за 2017 рік – 10,363; за 2018 рік – 9,774; за 2019 рік – 9,885.

Економічна ефективність експорту(ЕЕекс.2) – у 2017 році – 10,268; у 2018 році – 9,648; у 2019 році – 9,397.

Економічна ефективність експорту(ЕЕекс.3) – у 2017 році – 419,275%; у 2018 році – 429,393%; у 2019 році – 447,563%.

За результатами дослідження, що були проведені в розділі 3, на рахунок організаційних заходів для підприємства ПАТ “ПлазмаТек”, були розроблені

ряд основних дій та їх алгоритм, для покращення та ефективнішої зовнішньоторговельної діяльності. Основними стали:

- збільшення виробничих потужностей;
- раціональне використання виробничих фондів;
- збільшення розміру статутного капіталу;
- реконструкція і розширення діючих цехів, нові будівництва;
- вдосконалення технологічних процесів;
- вдосконалення і впровадження новітніх технологій;
- створення групи з управління ризиками;
- створення маркетингового відділу;
- створення відділу зовнішньоекономічної діяльності.

Узагальнено та проаналізовано можливі варіанти та сценарії розвитку для підприємства для удосконалення зовнішньоторговельної діяльності.

Були систематизовані алгоритми роботи, яких потребують основні заходи, аби досягти поставлених цілей для утримання позицій на ринку та розширення географії продажів, а також для створення міцнішого іміджу для споживачів товару. Отже, основними завданнями такої роботи стали:

- розробка рекламних кампаній;
- підвищення діяльності агентів;
- співпраця з міжнародними організаціями чи виробниками;
- запрошення в міжнародних організаціях оцінки якості товару та участь в різноманітних рейтингах;
- заохочення покупок на сайті;
- заохочення до покупок оптом;
- розробка системи знижок для нових ринків.

АНОТАЦІЯ

Антонюк Катерина Володимирівна, «Шляхи підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності промислового підприємства на прикладі ПАТ "ПлазмаТек"», кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.05051 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародна економіка» Одеський національний економічний університет м. Одеса, 2021 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є ефективність зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «ПлазмаТек» та шляхи її підвищення.

У роботі розглядаються теоретико-методичні основи дослідження зовнішньоторговельної діяльності промислового підприємства та її ефективності. Досліджено фактори впливу на ефективність зовнішньоторговельної діяльності промислового підприємства та визначено методи аналізу ефективності зовнішньоторговельної діяльності.

Проаналізовано показники стану та динаміки зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «ПлазмаТек». Проведено SWOT-аналіз. Проаналізовані показники ефективності зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «ПлазмаТек».

Запропоновано різноманітні заходи щодо підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «ПлазмаТек», а саме збільшення виробничих

потужностей, збалансування структури експорту у розрізі країн-торговельних партнерів, вдосконалення технологічних процесів, створення маркетингового та зовнішньоекономічного відділів. Особливий наголос зроблено на удосконаленні міжнародного маркетингу на підприємстві.

Ключові слова: зовнішньоторговельна діяльність, ефективність, економічний ефект експорту, ПАТ «ПлазмаТек», SWOT-аналіз, балансування структури експорту, технологічний процес, міжнародний маркетинг.

ANNOTATION

Antonyuk Kateryna Volodymyrivna, “Ways to increase the efficiency of foreign trade activities of an industrial enterprise on the example of PJSC “PlasmaTech””,
qualification work for a bachelor’s degree with a specialty 6.05051 “International Economic Relations” for the educational program “International Economics”

Odessa National Economic University

Odessa, 2021

The bachelor’s thesis consists of three sections. The object of the study is the efficiency of foreign trade activities of PJSC “PlasmaTech” and ways to increase it.

The paper considers the theoretical and methodological bases of research of foreign trade activity of an industrial enterprise and its efficiency. The factors influencing the efficiency of foreign trade activity of an industrial enterprise are investigated and the methods of analysis of the efficiency of foreign trade activity are determined.

Indicators of the state and dynamics of foreign trade activity of PJSC “PlasmaTech” are analyzed. A SWOT analysis was performed. The indicators of efficiency of foreign trade activity of PJSC “PlasmaTech” are analyzed.

Various measures have been proposed to increase the efficiency of PJSC “PlasmaTech’s” foreign trade activities, namely to increase production capacity, balance the structure of exports in terms of trading partners, improve technological processes, create marketing and foreign economic departments. Special emphasis is placed on improving international marketing in the enterprise.

Key words: foreign trade activity, efficiency, economic effect of export, PJSC “PlasmaTech”, SWOT-analysis, balancing of export structure, technological process, international marketing.